

Utrecht, 29 april 2020
 ons kenmerk: 20200428-125 NF/sd
 onderwerp: zorgen over de rechtspositie van cliënten als gevolg van
 "corona-beperkingen" in de ggz-accommodaties

L.S.,

Inleiding

Binnen de ggz wordt een grote inspanning geleverd om verspreiding van het Covid-19 virus tegen te gaan. Ieder probeert vanuit de eigen rol gevolg te geven aan de RIVM-maatregelen en de richtlijn "GGZ en Corona". Dit geldt ook voor de Stichting PVP. Ook wij hebben onze dienstverlening zo ingericht dat we zo veel als mogelijk op afstand werken. Gezien de wettelijke taak van de pvp om individuele cliënten te ondersteunen in het realiseren van hun rechtspositie en tekortkomingen binnen ggz-instellingen die daaraan afbreuk doen te melden, menen we uw aandacht te moeten vragen voor het volgende.

Aandacht voor rechtmatigheid en rechtsbescherming

In ggz-accommodaties worden cliënten met collectieve maatregelen geconfronteerd gericht op de bestrijding van de corona-pandemie. Die maatregelen variëren van bezoekbeperkingen tot beperkingen in de bewegingsvrijheid en het verlenen van verlof. Het landelijke beeld is dat in elke ggz-instelling dergelijke maatregelen aan de orde zijn, maar dat de mate van de beperkingen varieert. Met het oog op de corona-preventie kunnen genoemde beperkingen wenselijk en aangewezen zijn, maar de juridische borging van de maatregelen is problematisch en de rechtsbescherming lijkt niet op orde. Een en ander wordt hieronder toegelicht.

Aard en variatie van de beperkingen

Naar aanleiding van een inventarisatie van ervaringen van pvp'en is het landelijke beeld dat alle intramurale ggz-instellingen op de een of andere manier op collectieve wijze beperkingen hanteren in het ontvangen van bezoek, in de bewegingsvrijheid in de instelling (of op het instellingsterrein) en in het verlenen van verlof.

In sommige instellingen is bezoek aan cliënten in beginsel geheel verboden, in andere instellingen gelden beperkingen in tijdsduur en aantal bezoekers, in weer andere instellingen zijn bezoekbeperkingen relatief minimaal. In de meeste instellingen wordt het door cliënten verlaten van de afdeling sterk ontmoedigd. In sommige instellingen is het niet toegestaan zonder begeleiding de afdeling te verlaten (bijvoorbeeld voor een wandeling op het instellingsterrein), in andere instellingen kunnen cliënten nog wel zelfstandig een boodschap doen. Ook het verlenen van verlof om het instellingsterrein te verlaten wordt begrensd, her en der in wisselende mate en bij sommige instellingen rigoureuus.

Juridische borging van de beperkingen

De juridische borging van de gesignaleerde collectieve beperkingen is problematisch. Voor de verpleeghuissector gelden noodverordeningen gericht op het begrenzen van bezoek, voor de ggz-accommodaties gelden dergelijke verordeningen niet. Weliswaar maken bezoekregelingen deel uit van de richtlijn "GGZ en corona" (zie www.ggzstandaarden.nl), maar dergelijke richtlijnen zijn van een andere orde en hebben geen bindende werking.

Onvoldoende juridische basis is er ook voor de collectieve beperkingen van de bewegingsvrijheid; de genoemde richtlijn laat dergelijke interventies overigens onbesproken. En voor de gesignaleerde verlobbeperkingen geldt het voorgaande in nog versterkte mate; betwijfeld mag zelfs worden of dergelijke beperkingen - die rechtstreeks de grondrechten van cliënten raken - bij noodverordening te accorderen zouden zijn.

Rechtsbescherming bij de beperkingen

Naast de aangeduide tekortkomingen die de rechtsgrond van de genoemde beperkingen betreffen, lijkt de rechtsbescherming ook anderszins niet op orde. In meerdere klachtzaken is inmiddels gebleken dat formeel verzet tegen de betreffende beperkingen leidt tot niet-ontvankelijkheid van de klager of onbevoegdheid van de klachtencommissie. Vanuit de inspectie is aangegeven dat Wvggz-bepalingen tijdelijk niet van toepassing zijn op collectieve maatregelen die genomen worden op basis van besluiten van de ministeriele commissie crisisbeheersing (MCCB) of adviezen en richtlijnen van het RIVM. Ondertussen lijkt er alle ruimte te zijn voor "maatwerk" door de instellingen, wat het gevaar van willekeur in zich draagt. Dit alles staat op gespannen voet met wenselijke rechtsbescherming terwijl op rechtsbescherming gerichte actoren - inspectie, rechter, klachtencommissie, advocaat en pvp - de kliniek nog maar amper bezoeken. Ook dit is vanuit het oogpunt van rechtsbescherming bedenkelijk en risicovol.

Tot besluit

Het hoeft geen betoog dat er grote belangen zijn gemoeid met het op afstand houden van het Covid-19 virus. Collectieve vrijheidsbeperkingen kunnen vanwege die belangen aangewezen zijn, ook in de intramurale ggz. Dat neemt niet weg dat de aan de orde gestelde aspecten van rechtmatigheid en rechtsbescherming, ruim aandacht verdienen, mede gezien de aanzienlijke duur van de genomen beperkende maatregelen. De Stichting PVP heeft ook de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd hierover geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Stichting PVP

5.1.2e

Mevrouw H.H.J. Flim, MCM
Directeur/bestuurder